

Üniversite Öğrencilerinde Kişilerarası İlişki Tarzlarının Yordayıcısı olarak Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri

DOI: 10.26466/opus.464200

*

Aynur Karabacak Çelik* - Nursel Topkaya**

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzurum / Türkiye
E-Posta: aynur.karabacak@atauni.edu.tr ORCID: [0000-0002-2225-1789](https://orcid.org/0000-0002-2225-1789)

** Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Kurupelit/ Samsun/ Türkiye
E-Posta: nursel.topkaya@omu.edu.tr ORCID: [0000-0002-8469-9140](https://orcid.org/0000-0002-8469-9140)

Öz

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nin farklı bölümlerinde öğrenimine devam etmekte olan 275 (163 kadın, 112 erkek) lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Beş Faktör Kişilik Envanteri ve Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde Pearson Korelasyon Analizi ve Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda yaşantıyla açıklık ile dışadönüklük kişilik özelliklerinin besleyici ilişki tarzının anlamlı pozitif birer yordayıcısı olduğu görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bir başka bulguya göre ise üniversite öğrencilerinin özenetim ve yumuşak başlılık kişilik özelliklerinin ketleyici ilişki tarzının negatif, dışadönüklük kişilik özelliğinin ise pozitif anlamlı bir yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen bu bulguların ruh sağlığı alanında hizmet veren alan uzmanları tarafından, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri sunulurken kullanılabilmesi düşünülmektedir. Kişilerarası iletişim problemleri ile rehberlik ve psikolojik danışma servislerine başvuran bireylere sunulan hizmetlerde, kişilik özelliklerinin ve kişilerarası ilişki tarzlarının beraber ele alınması yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: *Kişilerarası ilişki tarzları, kişilik özellikleri, üniversite öğrencileri.*

Five Factor Personality Traits as Predictors of Inter-personal Relationship Styles among University Students

*

Abstract

The aim of this study was to investigate the relationships between personality traits and interpersonal relation styles of university students. The research was carried out on 275 (163 female, 112 male) undergraduate students attending Atatürk University Kazım Karabekir Education Faculty in various departments. Five Factor Personality Inventory and Interpersonal Relationships Styles Scale were used for collecting data within the scope of the research. Pearson Corelation Analysis and Multiple Stepwise Regression Analysis were used to analyze the data. According to the research results there were significant positive relationship between university students' openness, agreeableness, extraversionness, consciencousness personality traits and nutritional relationship style and there were significant positive relationship between neuroticism and extraversion personality traits and inhibitor relationship style. The results indicated that openness and extraversionness were significant positive predictors of nutritional relationship style. Moreover, the results of the study revealed that consciencousness and agreeableness personality traits were negative predictors of the inhibitor relationship style while, extraversionness was a positive predictor. Research findings can be used by counselors when providing psychological counseling and guidance services. Personality traits and interpersonal relationship styles can be considered together when the service provided to whom suffer from interpersonal communication problems.

Keywords: Interpersonal relationship styles, personality traits, university students.

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, kendini anlama, benliğini var etme, başkalarına sorunlarını anlatma, başkalarını tanıma, etkileme ve onlarla birlikte bir işi gerçekleştirme gibi farklı nedenlerle iletişim sürecinden yararlanmaktadır (Cüceloğlu, 2000; Tabak, 1999). Bu iletişim süreci bireyler arasında kurulan ilişkilerde ve toplumların bir arada bulunmasında önemli bir etkiye sahiptir. Birey iletişim yoluyla başkalarının deneyimlerinden yararlanma, bilgi ve becerilerini artırma, sosyal ve psikolojik iyi oluşlarını geliştirme gibi amaçları da gerçekleştirebilmektedir (Erözkan, 2009).

Birey kendini ve çevresini tanıma sürecinde yoğun bir biçimde kişilerarası ilişkilerden yararlanmaktadır. Kişilerarası ilişkiler, iki veya daha fazla birey arasında meydana gelen ve tanışık olma seviyesinden samimiyet düzeyine kadar farklı yakınlık düzeylerinde oluşabilen ilişkiler olarak değerlendirilmektedir (İmamoğlu, 2009). Kişilerarası ilişkiler bireylere, etrafından kendisiyle ilgili çeşitli geribildirimler almasına imkan vermekte ve bu durum bireyin güçlü ve zayıf yönleri belirlemesine de yardımcı olmaktadır. Bu açıdan kişilerarası ilişkiler bireyin kendini kabul etme sürecine destek olmaktadır. Bununla birlikte kişilerarası ilişkiler aracılığıyla birey yeni insanlarla tanışmakta ve yeni yaşantılarla karşı karşıya kalmaktadır. Tüm bu durumlar beraber değerlendirildiğinde kişilerarası ilişkilerin, bireyin yaşamını zenginleştirmesine, benlik saygısını artırmasına ve yalnızlığını azaltmasına yardımcı olduğu söylenebilir (Kaya, 2017).

Psikolojik ve fiziksel sağlık bakımından, kişinin iletişim kurmasının yanında, bu iletişimi kurma şekli de dikkate alınması gereken bir konudur (Doğan ve Sapmaz, 2012). Etkili iletişim kurmak hayatın her alanında kolaylaştırıcı olduğu gibi bireyin içinde bulunduğu duruma uyum sağlamasında da önemli bir yere sahiptir. Olumlu kişilerarası ilişkilere sahip olmak bireylerin öznel iyi oluş düzeylerini artırmalarına yardımcı olurken (Durmaz, 2004; Erözkan, 2009; Oral, 2006; Uğur ve Murat, 2014; Yılmaz, 2010; Yüksel, 2008), kişilerarası ilişkilerde yaşanan sorunlar ise aile hayatında problemleri beraberinde getirebilmekte, kişilerarası ilişkilerde sorun yaşayan bireylerin mesleki konularda yetersizlik, stres, yalnızlık, tatminsizlik ve fiziksel hastalıklar gibi birçok

sıkıntı yaşamasına neden olabilmektedir (Batıgün, 2008; Bolton, 1986). Kişilerarası ilişkiler aynı zamanda bireyler arasında gözlenen kişilerarası ilişki tarzlarını da geliştirmelerine yardımcı olmaktadır (Karslı, 2008; Koç, 2008).

Kişilerarası ilişki tarzı, kişinin diğer insanlarla olan ilişkilerinde genel olarak ortaya koyduğu davranış eğilimini ve kişilik örüntüsünü betimlemektedir (Batıgün, 2004; Buss ve Craik, 1983; Hasta ve Güler, 2017). Bir başka ifade ile bireyin diğer insanlarla iletişim kurma şekli, kendini ifade etme biçimi ve etkileşim içinde olduğu insanlara olan yaklaşım tarzı, onun kişilerarası ilişki tarzını oluşturmaktadır (Doğan ve Sapmaz, 2012). Olumsuz bir kişilerarası ilişki tarzı kişinin yaşam kalitesini doğrudan etkileyebilmekte, yaşamdan alınan doyumunu azaltabilmekte, ilişkilerinde çatışma yaşamasına neden olabilmektedir (Batıgün, 2004; Hasta ve Güler, 2017). Bu açıdan kişilerarası ilişki tarzlarının ele alınması ve bu tarzları etkileyen değişkenlerin neler olduğunun belirlenmesinin iletişim sürecindeki çatışmaları azaltıp bireylerin daha sağlıklı insan ilişkileri oluşturabilmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Kişilerarası ilişki tarzları araştırmacılar tarafından farklı boyutlarda sınıflandırılmaktadır. Şahin, Batıgün ve Koç (2011) bu tarzları kaçınan, baskın, duyarsız, öfkeli, alaycı ve manipülatif tarz olarak altı boyutta gruplandırmaktadır. Şahin, Durak ve Yasak (1994) ise bu tarzları saygılı, açık, küçümseyici ve benmerkezci olmak üzere dört grupta sınıflandırmaktadır. Bu ilişki tarzlarından saygılı ve açık ilişki tarzı besleyici ilişki tarzı olarak ele alınırken, küçümseyici ve benmerkezci ilişki tarzları ise zehirleyici (ketleyici) ilişki tarzı olarak değerlendirilmektedir. Horowitz, Rosenberg, Bauer, Ureno ve Villasenor (1988) yapmış oldukları çalışmada ilişki tarzlarını duyarsız, otoriter, kindar, aşırı duyarlı, girişken olmayan, çekingen, sömürüye açık ve aşırı kendini açmaya dayalı iletişim tarzları olarak sınıflandırmışlardır. Bu çalışmada ise kişilerarası ilişkiler besleyici ve ketleyici ilişki tarzı olarak iki grupta ele alınmıştır. Besleyici ilişkiler, dolaysız ve dürüst konuşmalardan oluşan, açık ve doğal ilişkilerdir. Ketleyici ilişkiler ise, besleyici ilişkilerin tersine, doğallıktan uzak, diğer bireylerle kurulan iletişimi geliştirme çabası içermeyen ilişkiler olarak tanımlanabilmektedir (Greenwald, 1999). Besleyici ilişki tarzı, saygılı, kabullenici, yapıcı konuşma, ihtiyaçlarını karşısındaki kişiye açıkça ifade etme gibi olumlu iletişim özellikleri ile

ilişkilendirilirken; ketleyici ilişki tarzı karşısındakini küçümseme, kendini üstün görme, alay etme, başkalarına sözle sataşma ve kolayca öfkelenebilme gibi özelliklerle açıklanmaktadır (Şahin ve diğ., 1994).

Kişilerarası ilişki tarzları bireylerin sahip olduğu pek çok özellikten etkilenebilmektedir. Bu özelliklerden birinin de kişilik özellikleri olduğu söylenebilir (Akdur, 2014). Bireylerin duygu, düşünce ve davranış özellikleri onların kişilikleri belirlemektedir. Kişilik, insanın doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı düşünce, duygu, davranış özellikleri ve insanlarla olaylara bakış açısı ile onu diğerlerinden ayıran özellikler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2006). Bir başka tanıma göre kişilik, bireyi diğerlerinden ayıran, kişiye özgü, tutarlılık ve süreklilik gösteren özellikler bütünü olarak ifade edilebilir (Yazgan-İnanç ve Yerlikaya, 2012). Kişilik, bireyi diğerlerinden farklı kılan düşünce, duygu, tutum ve davranış özellikleridir. Bireyin kendisiyle ve çevresiyle dengeli ve sağlıklı kişilerarası ilişkiler kurabilmesi, bu özelliklerinin uyumlu olması ile de ilişkilidir (McKay ve Patrick, 2000). Bu bağlamda, sağlıklı kişilerarası ilişkiler kurabilme noktasında kişilik özelliklerinin ve bu özelliklerin ilişki tarzları ile olan ilişkisinin belirlenmesinin daha sağlıklı ve çatışmalardan uzak bir iletişim kurulması konularında önemli olacağı düşünülmektedir.

Kişilik özelliklerini açıklamaya yönelik olarak alan yazınında çok sayıda kuram geliştirilmiştir. Bu kuramlardan biri de beş faktörlü kişilik kuramıdır. Beş faktörlü kişilik kuramına göre kişilik özellikleri; yumuşak başlılık, öz denetim, nevroitiklik, dışadönüklük ve deneyime açıklık olarak beş faktör altında sınıflandırılabilir (Bacanlı, İlhan ve Aslan, 2009; Basım, Çetin ve Tabak, 2009; Bilgin, 2017; Camgöz, Karan ve Ergeneli, 2012; Çetin ve Basım, 2013; John, Naumann ve Soto, 2008; McShane ve Von Glinov, 2016; Sümer ve Sümer, 2005).

Beş faktör kişilik özelliklerinin genel karakteristik niteliklerine bakıldığında beş faktörün her birinin ilişkili olduğu çeşitli kişilik özellikleri bulunmaktadır. Buna göre dışadönüklük özelliğine sahip bireylerin coşkulu, heyecanlı, girişken, iddialı, hareketli ve pozitif duyguları içinde barındıran kişilik özelliklerine sahip olduğu görülmektedir. İçedönük bireylerin ise çekingen, yalnızlığı seven, enerjisini kendi iç dünyasından alan ve insan ilişkilerinde çok yer almamayı tercih eden bireyler olduğu bilinmektedir (Sümer ve Sümer, 2005). Özdenetim özelliğine

sahip bireyler başarı arayışı, yeterlilik, sorumluluk, düzen ve iç disiplin gibi özelliklere sahiptir (Basım ve diğ., 2009; Camgöz ve diğ., 2012; Çetin ve Basım, 2013; McShane ve Von Glinov, 2016). Yaşantıya açıklık özelliğine sahip kişiler hayal kuran, orijinal, yaratıcı, meraklı, duygularını açıkça ifade edebilen bireyler olarak tanınmaktadır (Basım ve diğ., 2009; Camgöz ve diğ., 2012; Çetin ve Basım 2013; Yazdani, 2013). Yumuşak başlılık kişilik özelliğine sahip kişilerin uyumlu, güvenilir, açık sözlü, alçak gönüllü, fedakâr oldukları bilinmektedir. Son özellik olan nevroitiklik ise depresyon, hassasiyet, sinirlilik, içine kapanıklık gibi özellikleri içerisinde barındırmaktadır (Basım ve diğ., 2009; Camgöz ve diğ., 2012; Çetin ve Basım, 2013; Yazdani, 2013).

Literatüre bakıldığında, kişilerarası ilişki tarzlarının beş faktör kişilik özelliklerine göre nasıl değişebileceğini gösteren çalışmaların olmadığı ancak bu iki değişkenin çeşitli değişkenlerle olan ilişkisinin aracılık ilişkileriyle ortaya konduğu çalışmalar olduğu görülmektedir (Akdur, 2014; Akdur ve Durak-Batıgün, 2017; Arıcı-Özcan, Koçak ve Arslan, 2018). Kişilerarası ilişkilerin ve kişilik özelliklerinin kuramsal yapısı incelendiğinde bu değişkenlerin birbiriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Kişilerarası ilişki tarzı ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişki olduğu varsayıldığında, dışadönüklük, yaşantıya açıklık, özdenetim ve yumuşak başlılık kişilik özelliklerinin besleyici ilişki tarzı ile pozitif yönde; nevroitiklik kişilik özelliğinin ise ketleyici ilişki tarzı ile pozitif yönde ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Dışadönük bireylerin sahip olduğu özellikler ele alındığında bunların canlılık, sosyallik ve girişkenlik olduğu görülmektedir (Akdur, 2014; Erdal, 2009; Özhan, 2015; Sümer ve Sümer, 2005). Dışadönük bireylerin bu özellikleri aracılığıyla daha nitelikli sosyal ilişkiler kurabilmeleri için açık, saygılı, karşısındakinin ihtiyaçlarına duyarlı bir iletişimden yana olabilecekleri düşünülmekte ve bu nedenle besleyici ilişki tarzını ortaya koymaları beklenmektedir. Benzer şekilde yaşantıya açıklık kişilik özelliğine sahip bireylerin başkalarının ihtiyaçlarına duyarlı, yeniliğe açık ve analitik düşünme özelliklerinin (Erdal, 2009; Özhan, 2015) onların iletişim sürecinde besleyici tarza yöneleceklerini akla getirmektedir. Özdenetim kişilik özelliğinde de planlı, azimli, sorumluluk sahibi ve çalışkan olma gibi özelliklerin bireylerin daha çok besleyici ilişkiler kurmasına yardım edebileceğini akla getirmektedir. Yumuşak başlılık kişilik

özelliğinde ise hoşgörü, sakinlik, uzlaşma, yumuşak kalplilik, empati, saygı, anlayış gibi özellikler bulunmaktadır (Akdur, 2014; Erdal, 2009). Bu bireylerin de iletişim sürecinde karşıdaki kişinin duygu ve düşüncelerine hitap edebilen onları anlayabilen tarzda besleyici ilişkiler geliştirmeleri beklenmektedir. Nevrotiklik boyutundan yüksek puan alan bireyler kaygılı, üzgün, güvensiz ve öfkelidirler. Ayrıca bu bireylerin depresyon, anksiyete gibi psikopatolojiler yaşamaya daha yatkın oldukları da bilinmektedir (Akdur, 2014). Bu kapsamda bu bireylerin, psikolojik belirtilerle ilişkisi yüksek olan ve iletişim sırasında karşıdaki bireye kolayca öfkelenme özelliğine sahip olan ketleyici ilişki tarzını kullanmaları beklenebilir. Bu bağlamda bu araştırmanın temel amacı, üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amaç doğrultusunda, aşağıdaki araştırma sorularının yanıtı aranmaktadır:

- Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri besleyici kişilerarası ilişki tarzlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?
- Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ketleyici kişilerarası ilişki tarzlarının anlamlı bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, üniversite öğrencilerinde kişilerarası ilişki tarzlarının yordayıcısı olarak beş faktörlü kişilik özelliklerinin incelendiği ilişkiyel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkiyel tarama modelindeki araştırmalar, belirli bir zaman dilimi içerisinde iki ya da daha fazla değişken arasındaki olası ilişkilerinin yönünün ve derecesinin incelendiği bir araştırma türüdür (Karasar, 2015). Bu araştırma türü, alan yazınında korelasyonel araştırma olarakta isimlendirilmektedir.

Çalışma Grubu

Bu araştırma, 2017-2018 eğitim öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nin rehberlik ve psikolojik danışmanlık, fen bilgisi öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği ve

matematik öğretmenliği lisans programlarında öğrenimine devam eden ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden lisans öğrencileri arasından uygun örnekleme yöntemi ile araştırmaya dâhil olan 275 kişi üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya 163 kadın (%59) 112 erkek (%41) öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş aralığı 18 ile 28 arasında değişmekte olup, yaş ortalaması 19.69'dur (S.S.= 1.36). İki öğrenci yaşını bildirmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen bu form öğrencilerin devam ettiği bölüm, cinsiyeti ve yaşı hakkında bilgi toplamak amacıyla oluşturulmuştur.

Beş Faktör Kişilik Envanteri (BFKE): Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilen, Sümer ve Sümer (2005) tarafından Türkçeye uyarlanan envanter beş kişilik faktörünü ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu kişilik faktörleri sırasıyla Dışadönüklük, Yumuşak başlılık, Yaşantıya Açıklık, Özdenetim ve Nevrotiklikdir. BFKE 44 maddeden oluşmakta olup, katılımcılar bu beş faktöre uygun kişilik özelliklerinin kendileri için ne düzeyde uygun olduğunu beş farklı cevap seçeneğinden birini işaretleyerek belirtmektedir. Envanterde dışadönüklük ve nevroitiklik alt boyutlarından alınabilecek puanlar 8 ile 40 arasında değişirken, yumuşak başlılık ve özdenetim alt boyutlarından alınabilecek puanlar 9 ile 45, yaşantılara açıklık alt boyutundan alınabilecek puanlar 10 ile 50 arasında değişmektedir. İlgili alt boyuttan alınan puanların yüksek olması, katılımcıların o alt boyutta ölçülmek istenen kişilik özelliklerine yüksek düzeyde sahip olduğuna işaret etmektedir.

Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin yapılan çalışmada Cronbach Alfa güvenilirlik değerlerinin ölçeğin alt boyutları için .64 ile .77 arasında değiştiği gözlenmiştir (Sümer ve Sümer, 2005). Bu çalışma kapsamında belirlenen Cronbach alfa katsayılarının ise nevroitiklik alt boyutu için .62, yaşantıya açıklık alt boyutu için .73, yumuşak başlılık alt boyutu için .62, dışadönüklük alt boyutu için .72 ve özdenetim alt boyutu için .73 olduğu görülmüştür.

Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği (KİTÖ): Şahin ve diğ. (1994) tarafından geliştirilen ölçek, bireylerin diğer insanlarla olan etkileşim tarzını belirlemeyi amaçlamaktadır. KİTÖ 31 maddeden oluşan ve katılımcıların her bir ölçek maddesini 0 ile 3 arasında değişen cevaplama seçeneklerini kullanarak değerlendirdiği bir ölçektir. KİTÖ besleyici ve ketleyici ilişki tarzlarını ölçen iki alt boyuttan meydana gelmektedir. Ölçeğin, Doğan ve Sapmaz (2012) tarafından üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırmada Şahin ve diğ. (1994) tarafından önerilen bu iki faktörlü yapısının kabul edilebilir bir uyumla doğrulandığı görülmüştür ($\chi^2/sd = 1.70$, RMSEA=0.054, AGFI= 0.81, SRMR= 0.082). Besleyici ilişki tarzında yüksek puanlar kişilerarası ilişkilerde olumlu bir tarzın göstergesi, ketleyici ilişki tarzında yüksek puanlar ise kişilerarası ilişkilerde olumsuz bir tarzın göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı Ketleyici İlişki Tarzları alt boyutu için .81, Besleyici İlişki Tarzları alt boyutu için .80 olarak bildirilmiştir (Şahin ve diğ., 1994). Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach alfa katsayısının besleyici alt boyutu için .78 ve ketleyici alt boyutu için .81 olduğu görülmüştür.

İşlem

Araştırma kapsamında veri toplama aşamasında, gerekli izinler alınarak ölçekler araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden öğrencilere uygulanmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce araştırmaya katılımın gönüllü olduğu, verdikleri cevapların gizli kalacağı, araştırmanın başlangıcında, ortasında ya da sonunda herhangi bir yaptırıma uğramadan araştırmadan çekilebilecekleri hakkında öğrencilere bilgi verilmiştir. Uygulamalar derslerde görevli öğretim elemanlarının istekleri doğrultusunda birinci araştırmacı tarafından derslerin başlangıcında ya da derslerin sonunda gerçekleştirilmiştir. Tüm öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilerin ölçekleri cevaplamaları yaklaşık olarak 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Tüm istatistiksel analizler SPSS 23 programında gerçekleştirilmiştir. Analizler gerçekleştirilmeden önce verilerin doğruluğu, kayıp ve aykırı değerler ve kullanılan istatistiksel analizlerin varsayımları incelenmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2014). Verisetindeki değişkenlerin en küçük ve en büyük değerlerinin ve frekans dağılımlarının incelenmesi sonucunda verisetindeki tüm değerlerin beklenen değer aralıklarında olduğu görülmüştür. Verisetindeki kayıp değerlerin incelenmesi sonucunda sınırlı sayıda kayıp değer olduğu görülmüş ve bu kayıp değerlere ortalama değer ataması (series mean) yapılmıştır. Verisetinde tek değişkenli aykırı değere rastlanmamıştır. Ancak, gerçekleştirilen regresyon analizlerinde beş çok değişkenli aykırı değer tespit edilerek veri setinden çıkarılmıştır. Pearson korelasyon ve çoklu regresyon analizinin varsayımları olan normallik, doğrusallık, hata varyanslarının sabitliği, regresyon artıklarının normalliği ve çoklu doğrusallık varsayımları uygun analizlerde incelenmiş ve karşılandığı görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2014). Kişilik özellikleri ve kişilerarası ilişki tarzları arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü belirleyebilmek amacıyla Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Beş faktörlü kişilik özelliklerinden hangilerinin kişilerarası ilişki tarzlarını yordadığını tespit etmek amacıyla ise aşamalı çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Tüm analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < .05$ olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

1. Kişilik Özellikleri ve Kişiler Arası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Kişilik özellikleri ve kişiler arası ilişki tarzları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla Pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde kişilerarası ilişki tarzlarının besleyici alt boyutu ile kişilik özelliklerinin yaşantıya açıklık ($r=.304$, $p<.01$), yumuşak başlılık ($r=.240$, $p<.01$), dışadönüklük ($r=.302$, $p<.01$) ve özdenetim ($r=.197$,

$p<.01$) alt boyutları arasında düşük ile orta düzeyde değişen pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Kişilik Özellikleri ve Kişiler Arası İlişki Tarzları Arasındaki İlişkiye Dair Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7
1. Nevrotiklik	1						
2. Yaşantıya açıklık	-.073	1					
3. Yumuşak başlılık	-.235**	.480**	1				
4. Dışadönüklük	-.180**	.381**	.170**	1			
5. Özdenetim	-.306**	.280**	.226**	.202**	1		
6. Besleyici	-.031	.304**	.240**	.302**	.197**	1	
7. Ketleyici	.130*	-.053	-.179**	.195**	-.208**	-.119*	1
Ortalama	23.96	35.86	34.07	26.73	33.50	29.83	15.39
Standart Sapma	5.95	6.63	6.01	5.90	6.87	6.75	7.00

Not: * $p<.05$, ** $p<.01$, $N=275$.

Tablo 1 incelenmeye devam edildiğinde ise kişilerarası ilişki tarzlarının ketleyici alt boyutu ile kişilik özelliklerinin nevroitiklik ($r=.130$, $p<.05$) ve dışadönüklük ($r=.195$, $p<.01$) alt boyutları arasında düşük düzeyde pozitif yönlü, yumuşak başlılık ($r=-.179$, $p<.01$) ve özdenetim ($r=-.208$, $p<.01$) alt boyutları arasında ise düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir.

2. Kişiler Arası İlişki Tarzlarının Besleyici İlişki Tarzı Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Kişilik özelliklerinin kişiler arası ilişki tarzlarından besleyici ilişki tarzının anlamlı yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla aşamalı çoklu doğrusal regresyon analizi (stepwise) uygulanmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde analizin iki aşamada tamamlandığı görülmektedir. Analize birinci aşamada kişilerarası ilişki tarzı ölçeğinin besleyici alt boyutu değişkeninde %9 ile en fazla varyansı açıklayan yaşantıya açıklık girmiştir.

Tablo 2. Kişiler Arası İlişki Tarzlarının Besleyici İlişki Tarzı Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	S.H _B	β	t	p	R ²
1 Sabit	18.75	2.14		8.76	.001***	.09
Yaşantıya açıklık	.309	.059	.304	5.27	.001***	
2 Sabit	15.12	2.33		6.49	.001***	.13
Yaşantıya açıklık	.225	.062	.221	3.62	.001***	
Dışadönüklük	.249	.070	.217	3.56	.001***	

Not: *** p <.001.

Yaşantıya açıklık alt boyut puanı arttıkça besleyici alt boyut puanı da artmaktadır ($t=5.269$, $p<.01$). Analize ikinci aşamada varyansa %4'lük katkı sağlayan dışadönüklük alt boyutu değişkeni dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans %13'e yükselmiştir. Dışadönüklük alt boyut puanı arttıkça besleyici alt boyut puanı da artmaktadır ($t=3.560$, $p<.01$).

3. Kişiler Arası İlişki Tarzlarının Ketleyici İlişki Tarzı Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Bulgular

Kişilik özelliklerinin kişiler arası ilişki tarzlarından ketleyici ilişki tarzının anlamlı yordayıcısı olup olmadığını belirlemek amacıyla çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Kişiler Arası İlişki Tarzlarının Ketleyici İlişki Tarzı Alt Boyutunun Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	S.H _B	β	t	p	R ²
1 Sabit	22.499	2.062		10.910	.001***	.04
Özdenetim	-.212	.060	-.208	-3.519	.001***	
2 Sabit	16.361	2.476		6.607	.001***	.10
Özdenetim	-.263	.060	-.258	-4.400	.001***	
Dışadönüklük	.293	.070	.247	4.212	.001***	
3 Sabit	21.369	2.967		7.201	.001***	.13
Özdenetim	-.228	.060	-.223	-3.785	.001***	
Dışadönüklük	.320	.069	.270	4.623	.001***	
Yumuşak başlılık	-.203	.068	-.174	-2.969	.003**	

Not: ** p <.01, *** p <.001.

Tablo 3 incelendiğinde analizin üç aşamada tamamlandığı görülmektedir. Analize birinci aşamada kişilerarası ilişki tarzı ölçeğinin ketleyici alt boyutu değişkeninde varyansın %4'ünü açıklayan özdenetim alt boyutu girmiştir. Özdenetim alt boyut puanı arttıkça ketleyici alt boyut puanı da azalmaktadır ($t=-3.519, p<.01$). Analize ikinci aşamada varyansa %6'lık katkı sağlayan dışadönüklük alt boyutu değişkeni dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans %10'a yükselmiştir. Dışadönüklük alt boyut puanı arttıkça ketleyici alt boyut puanı da artmaktadır ($t=4.212, p<.01$). Analize üçüncü aşamada varyansa %3'lük katkı sağlayan yumuşak başlılık alt boyutu değişkeni dâhil olmuş ve böylece açıklanan varyans %13'e yükselmiştir. Yumuşak başlılık alt boyut puanı arttıkça ketleyici alt boyut puanı da azalmaktadır ($t=-2.969, p<.01$).

Tartışma

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde beş faktörlü kişilik özelliklerinin kişilerarası ilişki tarzlarıyla ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda yaşantılara açık olma ve dışadönüklük kişilik özelliklerinin besleyici ilişki tarzının anlamlı birer yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular yaşantılara açık olma ve dışadönüklük düzeyleri yüksek olan bireylerin besleyici ilişki tarzına sahip olma eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu bulgular yumuşak başlı ve dışadönük kişilik özelliklerine sahip bireylerin daha olumlu sosyal ilişkilere ve iletişime sahip olabileceğini gösteren teorik açıklamalar ve araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir (Burger, 2006; Berry ve Hansen, 2000; Côté ve Moskowitz, 1998; Jensen-Campbell ve Graziao, 2001). Yumuşak başlı insanların daha kaliteli sosyal ilişkileri olduğu ve iletişimlerinde daha az kavga yaşadıkları araştırma sonuçlarında ortaya konmuştur (Burger, 2006; Berry ve Hansen, 2000; Côté ve Moskowitz, 1998; Jensen-Campbell ve Graziao, 2001). Bir başka kişilik özelliği olan dışadönüklüğün girişkenlik, sıcaklık ve sosyal olma ile karakterize edildiği bilinmektedir (Brislin ve Lo, 2006). Ayrıca dışadönük kişiler, sosyal etkileşimlere odaklıdır, konuşmaktan hoşlanırlar, duygu ve düşüncelerini kolaylıkla ifade edebilirler. İnsanlara yönelik işlerden hoşlanma eğilimindedirler ve genellikle hümanistik amaçlara sahiptirler (Kail ve Cavanaugh, 2008). Aynı zamanda dışadönük bireyler atılganlık özelliğine sahiptirler, heye-

can ararlar ve olumlu duyguları yaşama eğilimindedirler (Brislin ve Lo, 2006). Dolayısıyla yumuşak başlılık, yaşantılara açık olma ve dışadönüklük kişilik özelliklerinin besleyici ilişkilerin kurulmasını ve sürdürülmesini olumlu etkilediği söylenebilir.

Araştırma sonucunda elde edilen bir başka bulguda ise özdenetim, dışadönüklük ve yumuşak başlılık kişilik özelliklerinin ketleyici ilişki tarzının anlamlı yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Bu bulgunun da özdenetim, dışadönüklük ve yumuşak başlılık beş faktörlü kişilik özelliklerine ilişkin kuramsal açıklamalar ve sınırlı sayıda araştırma sonucuyla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Örneğin, nevrotik bireylerin duygusal açıdan sıkıntı düzeyleri yüksek, günlük olaylar karşısında daha sık stres yaşayan (Gunthert, Cohen ve Armeli, 1999; Suls, Green ve Hills, 1998) kişilerarası ilişkilerde olumsuzluklara odaklanan (Burger, 2006) bir yapıya sahip oldukları bilinmektedir. Bu özellikler onların kişilerarası ilişkileri ketleyen tarzda ilişki kurmasına etki etmiş olabilir. Bununla birlikte araştırma sonucunda elde edilen dışadönüklük kişilik özelliğinin, ketleyici ilişki tarzının anlamlı yordayıcı olduğu bulgusu ilgi çekicidir ve teorik beklentilerle tutarlı değildir. Dışadönüklük kişilik özelliğine sahip bireyler sosyal, sıcakkanlı, girişken, aktif, iddialı ve iyimser olma gibi özelliklerle betimlenmektedir (Roccas ve diğ., 2002). Ancak ketleyici ilişki tarzını kullanan bireylerin kendini üstün görme, sözel olarak sataşma, alay etme gibi ilişki biçimleri bulunmaktadır (Şahin ve diğ., 1994). Dolayısıyla dışadönük bireylerin aktif olma özelliklerini bazen aşırı kullanmalarının daha içe dönük bireylerin sosyal ortamlardan uzaklaşmasına etki edebileceği ve bu durumun da iletişim sürecine ket vurabileceğini akla getirmektedir. Ancak, dışadönüklük ve ketleyici ilişki tarzlarını inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulgusu dikkate alındığında bu bulguların geçerliliğini test etmek amacıyla farklı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yumuşak başlılık eğilimi yüksek olan bireyler, uysal, sakin, cömert, itaatkar, alçakgönüllü ve işbirlikçi özellikleri ile betimlenmektedir. Özdenetim eğilimi yüksek olan bireylerde ise, dikkatli, özenli, sorumluluk sahibi, titiz ve kusursuz olma gibi özellikler ön plana çıkmaktadır (Roccas, Sagiv, Schwartz ve Knafo, 2002). Ancak ketleyici ilişkilerde doğallıktan uzak ve uyumsuz bir ilişki tarzı benimsenmektedir (Akdur ve Durak-Batıgün, 2017). Dolayısıyla özdenetim ve yumuşakbaşlılık kişilik

özelliklere sahip kişilerin ketleyici olmayan ilişkiler kurması da beklenen bir durumdur.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, bu çalışmada üniversite öğrencilerinde beş faktörlü kişilik özelliklerinin kişilerarası ilişki tarzlarıyla ilişkisi incelenmiş ve yaşantılara açık olma ve dışadönüklük beş faktörlü kişilik özelliklerinin besleyici ilişki tarzı, ödenetim, dışadönüklük ve yumuşak başlılık beş faktörlü kişilik özelliklerin ise ketleyici ilişki tarzıyla ilişki olduğu bulunmuştur.

Araştırma sonucunda elde edilen bu bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Çalışma sonucunda elde edilen bu bulguların ruh sağlığı alanında, psikolojik danışma ve terapi hizmetleri esnasında kullanılabileceği düşünülmektedir. Kişilerarası iletişim problemleri ile başvuran bireylere sunulan hizmet esnasında, kişilik özelliklerinin ele alınması yararlı olabilir.

Bireylerin daha çok besleyici ilişkiler geliştirebilmeleri ve iletişim problemlerini azaltabilmeleri adına kişilik özelliklerinden yaşantıya açık olma ve dışadönüklük özelliklerini arttırmayı hedef alan çeşitli psikoeğitim programları hazırlanabilir.

Kişilik özellikleri ile ilişki tarzları arasındaki ilişkiler, problem çözme, iletişim becerileri, çatışma çözme ve güvengenlik gibi farklı kavramlarla beraber ele alınarak konu daha geniş kapsamlı olarak araştırılabilir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları da mevcuttur. Örneğin, çalışmanın yalnızca Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören üniversite öğrencileri ile yürütülmüş olması, bulguların genellenebilirliğini azaltmaktadır. İlerleyen çalışmalarda, üniversite öğrencilerinin yanı sıra toplumun farklı kesimlerini temsil eden ve daha geniş bir yaş aralığındaki bireylerin katılımı ile gerçekleştirilecek bir çalışma sonuçlarının genellenebilirliğine katkı sağlayabilir.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı ise verilerin öz-bildirim türü ölçekler ile toplanmış olmasıdır ve bu ölçekler ile gerçekleştirilen araştırmaların tüm sınırlılıklarını taşımaktadır.

EXTENDED ABSTRACT

**Five Factor Personality Traits as Predictors of
Inter-personal Relationship Styles among University
Students**

Aynur Karabacak Çelik / Nursel Topkaya

Atatürk University / Ondokuz Mayıs University

As a social being, a person necessarily makes use of the communication process for a variety of reasons such as self-understanding, self-awareness, telling others their problems, recognizing others, influencing them, and carrying out a business together with them (Cüceloğlu, 2000; Tabak, 1999). At the same time, these relations show the characteristic of interpersonal relations among the individuals (Karslı, 2008; Koç, 2008). The interpersonal relationship style depicts the behavioral tendency and personality pattern that one has in relation to others (Batıgün, 2004; Buss & Craik; 1983, Hasta & Güler, 2017). Interpersonal relations are treated in two groups as nurturing and inhibiting relationship style. Nutritious relations are relations that are characterized by direct and honest speech, open, natural, respectful, accepting, constructive speech, expressing personally against their needs (Şahin, Durak, & Yasak, 1994). Inhibiting relations are explained by features such as contempt, self-superiority, mockery, spoken to others, and easily irritated which are far from natural (Greenwald, 1999; Şahin et al., 1994).

Interpersonal relationships can be influenced by many characteristics that individuals have. It can be said that one of these characteristics is also personality traits (Akdur, 2014). Personality is the thoughts, feelings, attitudes and behaviors that make the individual different from others. (Güney, 2006; Yazgan-İnanç & Yerlikaya, 2012). From this point of view, the purpose of this study was to examine whether there was a significant relationship between the personality traits of the individual and the five factor personality traits examined in five groups as openness, conscientiousness, extraversion, agreeableness, and neuroticism. For this purpose, the answers to the following questions are sought:

- Are personality traits a significant predictor of nurturing interpersonal relationships among university students?
- Are personality traits a significant predictor of inhibiting interpersonal relationships among university students?

In order to collect data, Personal Information Form, Five Factor Personality Inventory and Interpersonal Relationship Styles Scale were used.

Results indicated that there was a significant and positive relationships between openness, agreeableness, extroversion, and conscientiousness personality traits and nutritional relationship style. Furthermore, openness, and extroversion personality traits were significant positive predictors of nutritional relationship style. The other results of the study demonstrated that there was a significant and positive relationship between the neuroticism and extroversion personality traits and the inhibitory relationship style while, there was a negative relationship between agreeableness and conscientiousness personality traits. In addition, it has been determined that conscientiousness and agreeableness personality traits were negative predictors whereas, extraversion was positive predictor of the inhibitor relationship style.

Nutritional relationships express a direct interaction with the opposite person, open, sincere, respectful and embodying the feelings (Sapmaz & Doğan, 1994). Individuals with extroverted personality traits; intrusiveness, warmth, sociability, assertiveness, positivity (Brislin & Lo, 2006; Kail & Cavanaugh, 2008), individuals with personality characteristics of the personality of conflict and conflict-free relationship (Antonioni, 1998), open the positive and positive attitudes of the students (Jensen-Campbell & Graziano, 2001) to be more confrontational in the communication process of the creative and innovative structures of individuals with openness to life (Jensen-Campbell et al., 2001). It can be said that personality traits positively affect the establishment and maintenance of nutritional relationships. Another personality trait is characterized by characteristics such as determination, success, order, responsibility (Costa & McCrae, 1995) and research findings that these individuals have successfully maintained interpersonal relationships and were able to establish better friendship relationships (Jensen-Campbell et al., 2007).

This study supports the finding that there is a significant relationship between the conscientiousness and the nutritional relationship style.

People who adopt an inhibiting relationship style, such as superior self-esteem, verbally taunting or teasing others, and easily have anger (Şahin et al., 1994). Similarly, neurotic individuals who are emotionally distressed and who experience more frequent stress on daily events (Gunthert, Cohen, & Armeli, 1999; Suls, Green, & Hills, 1998) have a structure that focuses on negativities in interpersonal relations (Burger, 2006). Individuals with a high tendency to be calm, docile, obedient, generous, collaborative and unassuming (Roccas, Sagiv, Schwartz, & Knafo, 2002) and individuals with high self-regulation have kept themselves away from conflicts that may arise between individuals and use more positive strategies for conflict resolution (Basım, Çetin, & Tabak, 2009). In the light of the research findings, these individuals can be expected to show less inhibiting characteristics in their interpersonal relations. However, individuals with extraversion personality characteristics are described as social, warm, active, active, ambitious and optimistic (Roccas et al., 2002). However, individuals who use inhibiting relationship style have relations of self-superiority, verbal abuse or mockery (Şahin et al., 1994). Therefore, it is suggested that sometimes the over use of extravagant individuals can affect their being away from social environments and this situation may hamper the communication process.

Kaynakça/References

- Akdur, S. (2014). *Kişilik özellikleri ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide kişilerarası ilişki tarzları ve mizah tarzlarının aracı rolü.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Akdur, S. ve Durak-Batıgün, A. D. (2017). Mizah tarzları ile kişilik özellikleri, kişilerarası ilişki tarzları ve psikolojik sağlık arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20(39), 1–10.

- Arıcı-Özcan, N. A., Kocak, Ö. E., ve Arslan, R. (2018). The role of aggression in the relationship between grandiose narcissistic traits and interpersonal style: University students in Turkey. *Turkish Journal of Clinical Psychiatry*, 21, 341-350.
- Bacanlı, H., İlhan, T. ve Aslan, S. (2009). Beş faktör kuramına dayalı bir kişilik ölçeğinin geliştirilmesi: Sıfatlara dayalı kişilik testi (SDKT). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 261-279.
- Basım, H. N., Çetin, F. ve Tabak, A. (2009). Beş faktör kişilik özelliklerinin kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarıyla ilişkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63), 20-34.
- Batıgün, A. (2004). İntihar ile ilişkili bazı değişkenler: Öfke/saldırganlık, dürtüsel davranışlar, problem çözme becerileri, yaşam sürdürme nedenleri. *Kriz Dergisi*, 12(2), 49- 61.
- Batıgün, A. D. (2008). İntihar olasılığı ve cinsiyet: İletişim becerileri, yaşamı sürdürme nedenleri, yalnızlık ve umutsuzluk açısından bir inceleme. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(62), 65-75.
- Berry, D. S. ve Hansen, J. S. (2000). Personality, nonverbal behavior, and interaction quality in female dyads. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(3), 278-292.
- Bolton, R. (1986). *People skills: How to assert yourself, listen to others, and resolve conflicts*. New York: Touchstone Book.
- Brislin, R. W. ve Lo, K. D. (2006). Culture, personality, and people's uses of time: Key interrelationships. J. C. Thomas ve D. L. Segal (Ed.), *Comprehensive handbook of personality and psychopathology* içinde (ss. 44-64). John Wiley ve Sons. Erişim adresi: <https://books.google.com.tr>
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Buss, D. M. ve Craik, G. H. (1983). The act frequency approach to personality. *Psychological Review*, 90(2), 105-126.
- Camgöz, S. M., Karan, M. B. ve Ergeneli, A. (2012). Relationship between the big-five personality and the financial performance of fund managers. *Diversity, Conflict and Leadership*, 1, 137-152.
- Çetin, F. ve Basım, H. (2013). Örgütte bireysel farklılıklar, kişilik ve değerler. Ü. Sığırı ve S. Gürbüz (Ed.), *Örgütsel davranış* içinde (ss. 93-135). İstanbul: Beta Yayıncılık.

- Côté, S. ve Moskowitz, D. S. (1998). On the dynamic covariation between interpersonal behavior and affect: Prediction from neuroticism, extraversion, and agreeableness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(4), 1032-1046.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2012). Kişilerarası ilişki tarzları ve öznel iyi oluş. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(3), 585-601.
- Durmaz, M. (2004). *Kişilerarası iletişim ve motivasyon*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Erdal, B. (2009). Müzik tercihi ve kişilik ilişkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 35(2), 185-196.
- Erözkan, A. (2009). Lise öğrencilerinde kişilerarası ilişki tarzlarının yordayıcıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 543-551.
- Greenwald, J. (1999). *Bağımlılık mı? Bağılılık mı? Zehirleyici ilişkilerden, besleyici ilişkilere*, (Z. Yıldırımoglu, Çev.), Ankara: Kuraldışı Yayınları.
- Güney, S. (2006). *Davranış bilimleri* (3. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gunthert, K. C., Cohen, L. H. ve Armeli, S. (1999). The role of neuroticism in daily stress and coping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(5), 1087-1100.
- Hasta, D. ve Güler, M.E. (2017). Saldırganlık: Kişilerarası ilişki tarzları ve empati açısından bir inceleme. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 64-104.
- Horowitz, L. M., Rosenberg, S. E., Bauer, B. A., Ureno, G. ve Villasenor, V. S. (1988). Inventory of interpersonal problems: Psychometric properties and clinical applications. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56, 885-892.
- İmamoğlu, S. (2009). *Kişilerarası ilişkiler*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Jensen-Campbell, L. A. ve Graziano, W. G. (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict. *Journal of Personality*, 69(2), 323-362.

- John, O. P., Naumann, L. P. ve Soto, C. J. (2008). Paradigm shift to the integrative Big-Five trait taxonomy: History, measurement, and conceptual issues. O. P. John, R. W. Robins, ve L. A. Pervin (Ed.), *Handbook of personality: Theory and research* içinde (ss. 114–158). New York, NY: Guilford Press.
- Kail, R. V. ve Cavanaugh, J. C. (2008). *Human development: A life-span view* (5th edition). Belmont, CA: Wadsworth/ Cengage Learning.
- Karslı, E. (2008). *Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve psikosomatik bozukluklar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kaya, A. (2017). Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim. *Pegem Atıf İndeksi*, 1-343.
- Koç, V. (2008). *Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Matthews, D. W. (1993). *Relationship basics*. North Carolina: North Carolina Cooperative Extension Service
- McKay, M. ve Patrick, F. (2000). *Self-esteem: A proven program of cognitive techniques for assessing, improving and maintaining your self-esteem*. Oakland, CA: New Harbinger Publications.
- McShane, S. L. ve VonGlinov, M. A. (2016). *Örgütsel davranış*, (A. Günsel ve S. Bozkurt, Çev. Ed.) Ankara: Nobel Yayınları.
- Oral, N. (2006). *Yeme tutumu bozukluğu ile kişilerarası şemalar, bağlanma stilleri, kişilerarası ilişki tarzları ve öfke arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özhan, M. B. (2015). *Lise öğrencilerinin mesleki değerleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Roccas, S., Sagiv, L., Schwartz, S. H. ve Knafo, A. (2002). The big five personality factors and personal values. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(6), 789-801.
- Şahin, N., Batıgün A. D. ve Koç, V. (2011). Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22(1), 17-25.
- Şahin, N. H., Durak, A. ve Yasak, Y. (1994). Kişilerarası İlişkiler Ölçeği. VIII. *Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmaları*, İzmir, 21-23.

- Sümer, N. ve Sümer, H. C. (2005). Beş faktör kişilik özellikleri ölçeği (Yayımlanmamış çalışma).
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2014). *Using multivariate statistics*. Harlow: Pearson.
- Tabak, R. S. (1999). *Sağlık iletişimi*. İstanbul: Literatür Yayınları.
- Uğur, E. ve Murat, M. (2014). Lise öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları ve saldırganlık tepkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 13(2), 525-543.
- Yazdani, N. (2013). Emotional Labor ve big five personality model. In *3rd International Conference on Business Management by School of Business and Economics, University of Management and Technology, Lahore, Pakistan*.
- Yazgan-İnanç, B. ve Yerlikaya, E. (2012). *Kişilik kuramları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, M. (2010). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzları ve kendini açma düzeyleri arasındaki ilişki*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Üniversitesi, Muğla.
- Yüksel, Ç. (2008). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişkilerinde yaşadıkları problemleri çözme becerilerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Karabacak-Çelik, A. ve Topkaya, N. (2018). Üniversite öğrencilerinde kişilerarası ilişki tarzlarının yordayıcısı olarak beş faktörlü kişilik özellikleri. *OPUS–Uluslararası Toplum Araştırmaları*, 9(16), 138-159. DOI: 10.26466/opus.464200